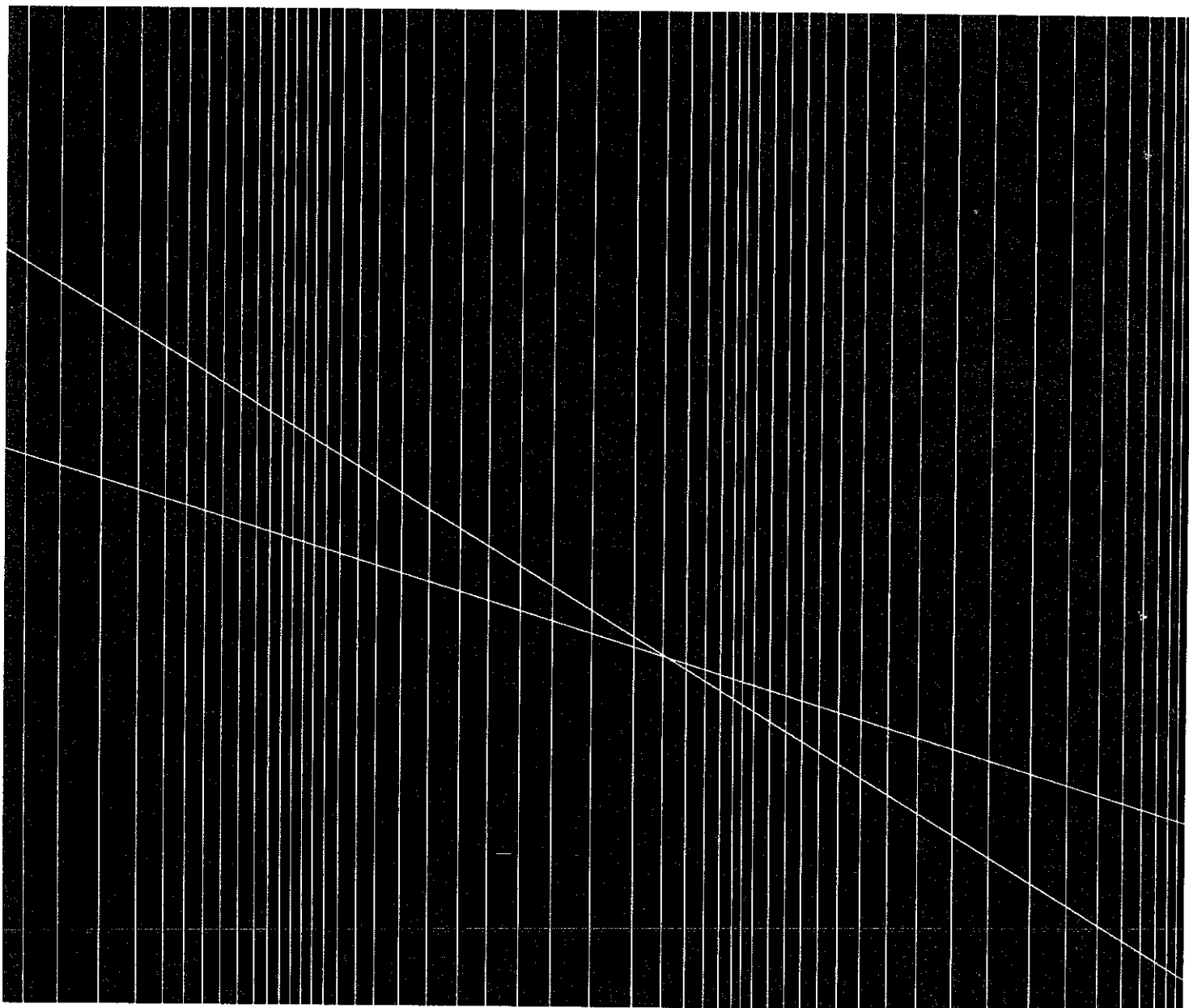

2008:12

**Slutrapport om säkert
elektroniskt
informationsutbyte och
säker hantering av
elektroniska handlingar**

Slutrapport: Uppdrag till Verva att leda och samordna statsförvaltningens utvecklingsarbete med säkert elektroniskt informationsutbyte och säker hantering av elektroniska handlingar

Verket för förvaltningsutveckling (Verva) har i regeringsbeslut (Fi 2006/6733 (delvis) Fi2006/967) fått i uppdrag att leda och samordna statsförvaltningens utvecklingsarbete med säkert elektroniskt informationsutbyte och säker hantering av handlingar

En delrapportering av uppdraget gjordes den 15 juni 2007. Föreliggande rapport "Slutrapport om säkert elektroniskt informationsutbyte och säker hantering av elektroniska handlingar" utgör slutlig redovisning av uppdraget. I särtryck redovisas Vervas förslag om Svensk e-legitimation.

Detta beslut har fattats av generaldirektör Lena Jönsson. Övriga närvarande var utvecklingsstrategerna Désirée Veschetti Holmgren, Wiggo Öberg och Per-Erik Wejshammar.

Ärendet har föredragits av utvecklingsstrategen Karl-Mårten Karlsson

Lena Jönsson
Generaldirektör

Karl-Mårten Karlsson
Utvecklingsstrateg

Innehållsförteckning

1	Inledning	6
2	Vervas uppdrag	8
2.1	Delredovisning av regeringsuppdraget	8
2.2	Slutredovisning av regeringsuppdraget	8
3	Regeringens handlingsplan för e-förvaltningen och Vervas uppdrag	10
3.1	Tidigare arbete av Verva	12
4	Hur kan ett elektroniskt ärende hanteras säkert?	14
5	Svensk e-legitimation	18
5.1	Utgångspunkter	18
5.2	Alternativa vägar	19
5.3	Förslag till svensk e-legitimation och certifikat	21
5.4	Förslag till en samordningsfunktion	23
5.5	Kostnader och finansiering	24
5.6	Rekommendationer till regeringen	25
5.7	Vervas fortsatta arbete	25
6	Redovisning av Vervas arbete med råd och riktlinjer	26
6.1	Samverkande eTjänster - en fråga om interoperabilitet	26
6.2	Nationellt ramverk för interoperabilitet	28
6.3	Förvaltningsgemensamma specifikationer	30
6.4	Säker hantering av elektroniska handlingar	32
7	Redovisning av Vervas arbete med att specificera funktioner	38
7.1	Mina Sidor	38
7.2	Mottagning och utskick	41
7.3	Utvärdering av SHS	43
8	Vägledningar för säkert elektroniskt informationsutbyte och säker hantering av elektroniska handlingar	46

1 Inledning

Verva har sedan bildandet av myndigheten bedrivit flera projekt inriktade på säkert elektroniskt informationsutbyte och säker hantering av elektroniska handlingar. De resultat som presenteras i denna rapport skall ses i ljuset av en flerårig process och ständig utveckling av IT-infrastrukturen. Vervas arbete har till stor del bedrivits i nära samarbete med andra myndigheter, länsstyrelserna, kommunerna och landstingen. Flera av funktionerna som redovisas i rapporten finns i drift i förvaltningen och kan avropas med hjälp av ramavtal. Dessa funktioner är t.ex. spridnings- och hämtningssystemet och e-legitimationer. I rapporten redovisas en vidareutveckling av dessa tjänster.

I samband med de erfarenheter myndigheten har vunnit i utvecklingsarbetet kan särskilt framhållas att:

- Myndigheterna blir alltmer beroende av informationssystemen för verksamheten. Därför behöver utvecklingsprojekt i myndigheten redan från början beakta utformningen av informationssystemen.
- Myndigheterna blir alltmer beroende av gemensam IT-infrastruktur, t.ex. för utbyte av registerinformation. Därför behöver IT-infrastrukturen utvecklas, standardiseras och förenklas i syfte att skapa tillträde för fler brukare.
- Utveckling av en gemensam IT-infrastruktur kräver engagemang och inblandning av alla intressenter i offentlig sektor, för att beakta olika perspektiv och intressen.

Informationssystemen bör ses som en strategisk resurs för myndighetsledningarna som syftar till att skapa bättre, mer användbara och mer efterfrågade e-tjänster. E-tjänster bör i första hand utgå från medborgarens och företagarens behov av information och tjänster. Genom att utnyttja informationssystemen effektivt och skapa e-tjänster som utgår från brukarnas behov och önskemål kan resurser frigöras inom myndigheten. Frigjorda resurser i myndigheterna kan användas för att vidmakthålla och vidareutveckla en säker, robust och tillförlitlig infrastruktur. Säker infrastruktur innebär att information kan överföras utan skada för personlig integritet. Robust innebär att infrastrukturen är byggd för hög tillgänglighet och bearbetning av höga volymer av information. Tillförlitlig innebär att brukarna har förtroende och vill använda infrastrukturen. Utvecklingen av informationssystemen bör skapa förutsättningar för att kunna utnyttja informationsresurserna på ett effektivt sätt inom organisationen. Resultatet av ett effektivt utnyttjande av informationsresurserna bör även leda till lägre totala kostnader i verksamheten.

2 Vervas uppdrag

Regeringen beslutade den 30 november 2006 att Verva skulle leda och samordna statsförvaltningens utvecklingsarbete med säkert elektroniskt informationsutbyte och säker hantering av elektroniska handlingar. Verva fick i uppdrag att:

- Ge myndigheterna vägledning i deras införande av lösningar för säkert elektroniskt informationsutbyte och säker hantering av elektroniska handlingar. Verket skall därvid beakta arbete som bedrivs av andra myndigheter med ansvar på området.
- Utveckla riktlinjer och specifikationer som skall vara gemensamma för förvaltningen och som kan ligga till grund för myndigheters och kommuners säkra elektroniska informationsutbyte och hantering av elektroniska handlingar samt för såväl centrala ramavtalsupphandlingar som andra upphandlingar av tjänster och teknik på området.
- Bedöma behovet av reglering på området.
- Vid behov utfärda föreskrifter inom ramen för verkets bemyndigande enligt förordningen (2003:770) om statliga myndigheters elektroniska informationsutbyte.

I uppdraget ska Verva beakta standarder på området samt det arbete som i övrigt bedrivs inom förvaltningen avseende styrning av informationssäkerhet. Arbete som bedrivs internationellt, framför allt inom EU, skall beaktas. Verket skall beakta kommuners och landstings behov samt företags och medborgares behov.

2.1 Delredovisning av regeringsuppdraget

Den 15 juni 2007 presenterade Verva en första avrapportering i regeringsuppdraget i form av en skiss till färdplan för hur förvaltningen ska driva utvecklingen för att e-legitimation kan bli en lika självklar del i människors vardag som vanliga fysiska id-kort.

2.2 Slutredovisning av regeringsuppdraget

I denna rapport slutredovisar Verva det arbete som hittills har bedrivit inom ramen för regeringsuppdraget. Under kapitel 6 redovisas Vervas arbete med *råd och riktlinjer* som stöd för säkert elektroniskt informationsutbyte och säker hantering av elektroniska handlingar. Under kapitel 7 redovisas Ver-

vas arbete med att specificera *funktioner* som stöd för säkert elektroniskt informationsutbyte och säker hantering av elektroniska handlingar.

Verva redovisar i särskild ordning rapporten elektronisk identifiering och underskrifter i Sverige som innehåller förslag om den framtida försörjningen av e-legitimationer. Under kapitel 5 Svensk e-legitimation i denna rapport sammanfattas förslaget.

3 Regeringens handlingsplan för e-förvaltningen och Vervas uppdrag

Regeringen har beslutat om en Nationell handlingsplan för den svenska eFörvaltningen. Syftet med handlingsplanen är att förbättra samordningen av det strategiska eFörvaltningsarbetet inom regeringskansliet. Målsättningen är att så många som möjligt ska kunna utöva sina rättigheter och fullgöra sina skyldigheter samt ta del av förvaltningens service. Handlingsplanen är indelad i fyra insatsområden.

- Insatsområde 1: Regelverk för myndighetsövergripande samverkan och informationshantering
- Insatsområde 2: Tekniska förutsättningar och it-standardisering
- Insatsområde 3: Gemensamma verksamhetsstöd, kompetensförsörjning och samlad uppföljning
- Insatsområde 4: Förvaltningens kontakter med medborgare och företagare

I det följande redovisas sambandet mellan handlingsplanens insatsområden ett, två och tre och som sammanfattar Vervas redovisning av arbetet om säkert elektroniskt informationsutbyte och säker hantering av elektroniska handlingar¹. Flera viktiga funktioner inom ramen för uppdraget stöder regeringens handlingsplan.

I handlingsplanens insatsområde ett om *regelverk för myndighetsövergripande samverkan och informationshantering* samarbetar Verva med Riksarkivet om förslaget till föreskrift om nya arkivprinciper och nya ADB-föreskrifter, som redovisas i kapitel 6.4.

I handlingsplanens insatsområde två om *tekniska förutsättningar och IT-standardisering* prioriterar regeringen bl.a. frågorna om *framtidens e-legitimationer*, samt *sektorsvisa ramverk för interoperabilitet*. I detta sammanhang redovisas i kapitel 5 en sammanfattning av förslaget om elektronisk identifiering och underskrifter i Sverige som innebär grunden för enhetlig elektronisk identifiering för både offentliga och privata e-tjänster. Verva presenterar i en särskild rapport det fullständiga förslaget. Inom samma område redovisas i kapitel 6.2 förslaget om ett nationellt ramverk för interoperabilitet. Verva föreslår att ramverket bör vara utgångspunkt för e-förvaltningens gemensamma utveckling och tillämpas vid planering och

---

¹ Regeringens prioriteringar och insatser skrivs med kursiverad stil.

utformning av samverkande e-lösningar inom sektorer och mellan myndigheter.

I handlingsplanens insatsområde fyra *om förvaltningens kontakter med medborgare och företagare* betonar regeringen att statsförvaltningen i samverkan med kommuner och landsting ska utveckla och tillämpa förvaltningsgemensamma gränssnitt för säker elektronisk kommunikation och dokumenthantering. Inom insatsområde fyra framhåller regeringen att genom en sektorsvis högre grad av standardisering kan myndigheter lättare utbyta information och tjänster i syfte att presentera dessa på ett samlat sätt gentemot medborgare och företagare. Integrerade tjänster bör visserligen presenteras i sektorsvisa portaler, men på längre sikt är det nödvändigt att kunna presentera tjänsterna genom standardiserade gränssnitt så att tredjepartsleverantörer kan återpresentera tjänsterna inom ramen för mer riktade serviceportaler. I vissa fall kommer detta att kräva en certifiering av serviceleverantörerna.

Inom detta insatsområde har Verva genom ramavtal tillhandahållit gränssnitt för säker elektronisk kommunikation och dokumenthantering. Resultaten av detta arbete redovisas i kapitel 7 under avsnitten ”Mottagning och utskick” och ”Utvärdering av Spridnings- och hämtningssystemet”.

I detta sammanhang tillhandahåller Verva vidare ramavtalet för Infratjänsten där funktionen ”Mina sidor”² ingår. Funktionen kan på sikt bli en av flera möjliga kanaler som medborgaren kan kontakta myndigheten genom. Dessutom erbjuder ”Mina sidor” möjligheten att hantera personliga ärenden. Genom ”Mina sidor” kan myndigheten leverera skräddarsydd information till medborgaren.

Verva har i enlighet med sitt regleringsbrev för år 2008 i uppdrag att utveckla förvaltningsgemensamma specifikationer. Dessa specifikationer stödjer både harmoniserade och återanvändbara lösningar som präglas av hög samverkansförmåga. En förvaltningsgemensam specifikation är en strukturerad beskrivning av funktionella och tekniska krav som speglar ett behov som delas av hela eller delar av förvaltningen. Specifikationen kan betraktas som en förvaltningsintern och frivillig standard som i sin tur pekar på generella standarder där lämpliga sådana finns. En förvaltningsgemensam specifikation får en styrande verkan när den används i upphandlingar, vägledning och föreskrifter.

Som ett stöd för Vervas arbete med att utveckla förvaltningsgemensamma specifikationer utarbetas för närvarande en metod. Metoden utvecklas i för-

---

² Funktionen ”Mina sidor”, är en elektronisk kontaktyta för medborgarens kontakter med en myndighet. Funktionen Mottagning och Utskick, är en teknik för att säkert och standardiserat kunna hantera inkommande och utgående elektroniska handlingar. Funktionen Spridnings- och hämtningssystemet medger säker och standardiserad överföring av elektronisk information mellan myndigheter.,

sta hand för att täcka Vervas behov av att utveckla förvaltningsgemensamma specifikationer som är enhetliga och hållbara över tiden. Metoden kan även komma att erbjudas andra berörda myndigheter. De gemensamma specifikationer som tas fram med stöd av metoden ska kunna ligga till grund för förvaltningens arkitekturarbete, utvecklingsinsatser och upphandlingar.

3.1 Tidigare arbete av Verva

I handlingsplanens insatsområde ett om regelverk för myndighetsövergripande samverkan och informationshantering prioriterar regeringen *förenklad tillgång till statliga register och databaser och utökade möjligheter till elektroniskt informationsutbyte mellan myndigheter*. Vidare i handlingsplanens insatsområde två prioriterar regeringen uppgiften om *tydliggörande av ansvaret att utveckla standardiserade informationstjänster och nödvändiga begreppsmodeller*. Inom ramen för dessa prioriteringar har Verva i december 2007 redovisat uppdraget om att samordna automatisering av viss ärendehantering på myndigheter under regeringen samt att förenkla tillgången till sådan information ur statliga register och databaser som är nödvändig för arbetet med att automatisera ärendehandläggningen³. Verva föreslår bl.a. hur ansvaret för begreppsmodeller för informationsutbyte bör fördelas mellan berörda sektorsmyndigheter. Verva föreslår vidare att regeringen ska tydliggöra att ansvaret för att föra ett visst register inkluderar ett ansvar att ta fram nödvändiga begreppsmodeller.

I regeringens handlingsplan under insatsområde två *om tekniska förutsättningar och IT-standardisering* anges att Ledningssystem för informationssäkerhet ska följas upp under år 2008. Inom ramen för detta område fattade Verva i november 2007 beslut om föreskrift om statliga myndigheters arbete med säkert elektroniskt informationsutbyte, VERVAFS 2007:2, och gav samtidigt ut allmänna råd, VERVAFS 2007:2AR, till föreskriften. Genom beslutet föreskrivs att myndigheterna från och med år 2008 i sitt arbete för ett säkert elektroniskt informationsutbyte ska tillämpa *ledningssystem för informationssäkerhet – enligt standarden SS-ISO/IEC 27001:2006 och riktlinjer för styrning av informationssäkerhet enligt standarden SS-ISO/IEC 27002:2005*.

I regeringens handlingsplan under insatsområde fyra *om Förvaltningens kontakter med medborgare och företagare* syftar prioriteringarna till att skapa en högre grad av användarorientering i utvecklandet av myndigheternas service. Användarens behov ska stå i fokus. Vidare står att *IT-utvecklingen skapar nya förutsättningar för att skapa tjänster där ärenden som involverar flera myndigheter kan hanteras genom en enda kontakt-*

---

³ 2007:18 Förenklad tillgång för förvaltningen till viss information ur statliga register och databaser

punkt, så kallade integrerade e-tjänster. Verva redovisade i maj i år ytterligare en rapport⁴ inom ramen för regeringsuppdraget om automatisering av viss ärendehantering. I rapporten redovisar Verva att bl.a. kunskapen om e-tjänster är låg bland allmänheten och åtgärder bör sättas in för att öka användningsgraden av befintliga och framtida e-tjänster.

I samband med att regeringen tog beslutet om Handlingsplan för e-förvaltning fick 70 myndigheter i uppdrag (Fi2008/491) att redovisa de åtgärder som vidtagits och som planeras inom e-förvaltningsområdet 2008-2011. Baserat på myndigheternas redovisningar ska Verva sammanställa och analysera egna och berörda myndigheters insatser och resultat avseende den strategiska utvecklingen av e-förvaltningen. Resultaten ska rapporteras till Finansdepartementet senast den 15 oktober 2008.

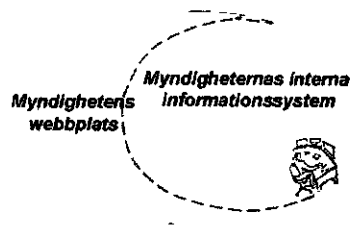
---

⁴ 2008:08 Regeringsuppdrag avseende automatisering av viss ärendehantering

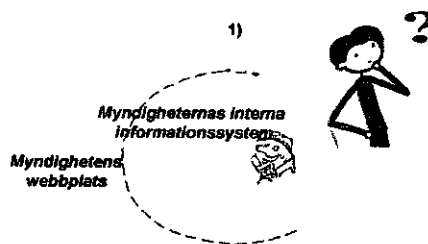
4 Hur kan ett elektroniskt ärende hanteras säkert?

I följande avsnitt beskrivs hur ett ärende initieras av en medborgare och hanteras inom myndigheten. Illustrationerna visar de olika funktioner och moment som ett elektroniskt ärende går igenom. Funktionerna i illustrationerna utgörs av de projekt som bedrivs inom Verva och i samverkan med myndigheterna. Avsikten med beskrivningen är att för läsaren tydliggöra hur funktioner i den elektroniska ärendeprocessen hänger ihop och vad varje funktion har för betydelse för att hantera ärenden säkert och tillförlitligt. I kapitlet 7 redovisas närmare beskrivningar av funktionerna.

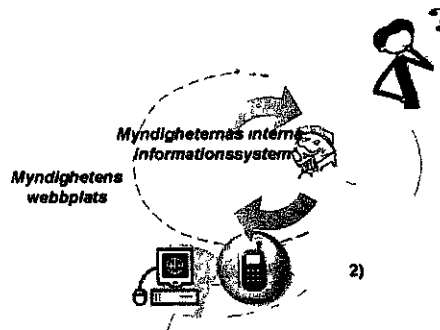
Bilden till höger beskriver en myndighets informationssystem, uppdelat på myndighetens publika webbplats och myndighetens interna informationssystem.

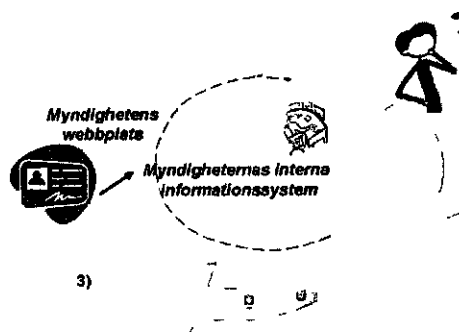
Bilden beskriver att en medborgare behöver hjälp i ett myndighetsärende som är personligt, punkt 1).

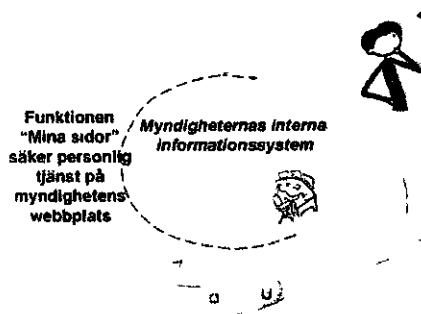
Medborgaren initierar sin fråga via mobiltelefonen som ett samtal, eller en fråga via sms, eller som ett mail, eller genom ett besök på myndighetens webbplats, punkt 2).

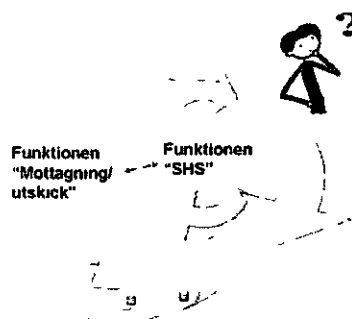
Bilden förutsätter att ärendet hanteras via myndighetens webbplats och eftersom ärendet är personligt har myndigheten bedömt att ärendet kräver identifikation. Medborgaren använder då sin publika e-legitimation för identifiering, punkt 3)

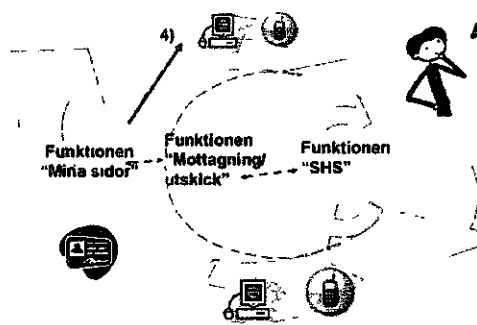
Medborgaren loggar in på sin personliga webbplats "Mina sidor" med hjälp av sin e-legitimation. I funktionen "Mina sidor" kan medborgaren ställa sin fråga och t.ex. begära de myndighetsuppgifter som finns i olika register.

I myndighetens interna informationssystem tas frågan om hand med hjälp av funktionen "Mottagning/utskick" som ger ärendet bl.a. en ankomsttid och ett ärendenummer för att därefter skicka ärendet vidare för handläggning i myndighetens ärendehanteringssystem och eventuellt till andra myndigheter via SHS med förfrågan om register-information, t.ex. folkbok-föringsuppgifter eller annat beslut, t.ex. skatteuppgifter.

När processen i myndighetens interna informationssystem är avslutad, presenteras ärendet i form av ett beslut på den personliga webbplatsen "Mina sidor", och medborgaren kan hämta beslutet, punkt 4). Medborgaren kan t.ex. genom en notifikation med hjälp av ett sms-meddelande, eller mail meddelas att beslutet finns tillgängligt.

5 Svensk e-legitimation

Enligt uppdraget ska Verva ta fram ett underlag för kommande inriktningsbeslut av regeringen. Underlaget ska omfatta förslag till alternativa vägar för samordning och hantering av e-legitimation. Texten i detta kapitel utgörs av en utvidgad sammanfattning av Vervas ställningstaganden. Den fullständiga texten redovisas i ett särtryck till denna rapport.

5.1 Utgångspunkter

En förutsättning för en effektiv och säker e-förvaltning är att alla som behöver använda e-tjänster har tillgång till enkla och säkra metoder för elektronisk legitimering. Med sin e-legitimation kan användaren styrka sin identitet och med elektroniska underskrifter bekräfta lämnade uppgifter.

Gemensam målbild

För att fånga förvaltningens förväntningar på utvecklingen har Verva i samarbete med representanter för stat, kommun och landsting tagit fram en gemensam målbild. Målbilden och Vervas s.k. Färdplan för e-legitimationer,⁵ samt mer än sex års erfarenheter av upphandling och användning av tjänster för e-id, har varit viktiga utgångspunkter för de förslag Verva arbetat fram.

Dagens upphandlingsmodell

Metoden att definiera och bygga en infrastruktur av e-legitimationer baserad på upphandlingar har under ett inledande skede varit framgångsrik, men Vervas bedömning är att den inte fungerar för en fortsatt utveckling. Det finns från olika håll önskemål om att komma tillrätta med ett antal upplevda svagheter i dagens modell, bl.a. tekniska komplikationer, en krånglig affärs- och prismodell samt brist på transparens och långsiktighet.

Användaraspekter

För att lyckas fullt ut med spridningen av e-legitimationsanvändningen krävs ett medborgar- och användarcentrerat synsätt. Om medborgarna inte vill eller kan använda e-legitimation, får de e-tjänster som erbjuds en för låg användningsgrad och effektiviseringsvinsterna uteblir. Man riskerar också att stänga ute de grupper som har mest kontakter med myndigheter.

Dagens lösningar innebär problem i en rad användningssituationer. Utmaningar finns i samband med både anskaffning, användning och uppdatering av e-legitimationer.

---

⁵ Säkert informationsutbyte och säker hantering av elektroniska handlingar (VERVAR 2007:13).

5.2 Alternativa vägar

Verva menar att det finns fyra alternativ för den fortsatta hanteringen och organisering av e-legitimationer.

Utveckling av dagens upphandlingsmodell (alternativ 1)

Ett alternativ utgörs av en fortsatt utveckling av den modell med centrala ramavtalsupphandlingar som hittills använts. Detta alternativ innebär ett minimalt statligt åtagande i förhållande till de övriga alternativen. Det är en utpräglad marknadslösning där utfärdarna (leverantörerna) står för hela den infrastruktur för e-legitimationer som etableras i samhället.

Detta alternativ belastas dels av bristande kontinuitet genom att godkända utfärdare kan variera mellan upphandlingarna, dels av bristande öppenhet och långsiktighet såtillvida att utfärdade e-legitimationer definieras genom krav som är bundna till en viss upphandling och inte genom generella och självständiga definitioner som kan certifieras och löpande kontrolleras av oberoende part. Varje myndighet måste i princip knyta avtal med alla utfärdare som har ramavtal.

Ett helstatligt alternativ (alternativ 4)

En annan lösning är att staten helt tar hand om att utfärda alla e-legitimationer som kan användas till offentliga e-tjänster, dvs. ett maximalt statligt åtagande. Utmärkande för detta alternativ är att det endast finns en utfärdare av e-legitimationer för offentliga e-tjänster.

Fördelen med detta alternativ är att staten här kan sätta en de facto-standard och slippa ta hänsyn till de skillnader som idag finns inom området och som fördröjer utbyggnaden av e-tjänster inom förvaltningen.

Ett helstatligt alternativ kan dock föra med sig att marknadens förutsättningar begränsas när inga andra utfärdare kommer att finnas för e-legitimationer till offentliga e-tjänster. Efter en första upphandling, där en leverantör fått uppdraget, begränsas konkurrenternas intresse för att tillgodose den offentliga förvaltningens behov. Samtidigt kan staten hamna i en beroendeställning till en leverantör.

En reglerad marknadslösning – med privat eller statlig samordning (alternativ 2 och 3)

Erfarenheterna från upphandlingarna av elektronisk identifiering visar på två tydliga behov:

- dels att enhetlighet, öppenhet och en långsiktigt hållbar ordning säkerställs,
- dels att modeller med flera utfärdare förutsätter samordning i någon form.

En möjlighet för att möta dessa behov är att reglera formerna för utfärdandet av e-legitimationerna. Samtidigt kan hanteringen och funktionerna för användningen av dessa samordnas på ett lämpligt sätt. Denna samordning kan ske antingen i privat eller statlig regi. Härigenom tillvaratas de två grundläggande och bärande egenskaperna hos alternativen 1 och 4, dvs:

- Styrkan med en marknad med många utfärdare som präglar alternativ 1.
- Styrkan med en tydlig statlig styrning för e-legitimationer som präglar alternativ 4.

Dessa två egenskaper utgör fasta punkter för Vervas fortsatta redogörelse som bygger på en tydlig reglering av e-legitimationer och inrättandet av en samordningsfunktion.

Frågan huruvida huvudmannskapet för samordningsfunktionen ska bedrivas i privat eller statlig regi kan beskrivas enligt följande:

Privat samordning (alternativ 2)

Detta alternativ baseras på en samordningsfunktion där en organisation tillhandahåller tjänster till respektive myndigheter som förlitande part. Samordningsfunktionen blir i detta fall en servicebyrå. En samordningsfunktion i privat regi som tillhandahåller tjänster till respektive förlitande myndighet innebär en utvidgad användning av samma modell som för dagens Infra-tjänst. Denna form av samordningsfunktion styrs genom bl.a. avtal och upphandlingar av tjänster för att kunna säkerställa teknisk mångsidighet.

Statlig samordning (alternativ 3)

Detta alternativ bygger på att samordningsfunktionen hanteras av en myndighet som genom delegation ges föreskriftsrätt. Föreskriftsrätten kan omfatta frågor om standarder, gränssnitt och andra tekniska förutsättningar för den offentliga förvaltningens användning av e-legitimationer.

5.3 Förslag till svensk e-legitimation och certifikat

Förslag

Verva föreslår att regeringen säkerställer att det finns en reglerad ordning för e-legitimationer som ger stöd för såväl kvalificerade som avancerade elektroniska signaturer, genom att:

- begreppen *Svensk e-legitimation* och *Svensk e-tjänstelegitimation* införs och definieras på lämpligt sätt i författning för att ges tillräcklig rättslig grund så att den kan respekteras inom Sverige och i relation med andra länder,
- en certifieringsordning utformas för föreslagna e-legitimationer,
- det Nationella ID-kortet ska kunna användas som bärare av Svensk e-legitimation, samt genom att
- stämpelcertifikat och servercertifikat för organisationer införs genom fastställande av administrativa regler om hur organisationer ska identifieras och hur de ska tilldelas nycklar och certifikat.

De e-legitimationer som idag erbjuds personer har specificerats i samband med offentliga upphandlingar och det finns därför ingen författningsreglerad definition av dem. Det finns därför behov av att införa en enhetlig, öppen och långsiktigt hållbar ordning för de e-legitimationer som ska ge tillgång till förvaltningens e-tjänster.

Verva föreslår därför att begreppen *Svensk e-legitimation* och *Svensk e-tjänstelegitimation* införs och definieras i författning. En författningsreglering ger nödvändig legitimitet och innebär att Svensk e-legitimation kan skyddas och respekteras inom Sverige och i relation med andra länder. Svensk e-legitimation ska vara tillgänglig för alla fysiska personer som kan få en svensk id-handling och som har behov av offentliga e-tjänster i Sverige.

Grundläggande krav på den svenska e-legitimationen är att den ska:

- bygga på en reglering som definierar dagens och morgondagens funktionskrav,
- omfatta funktioner för såväl elektronisk identifiering som elektronisk underskrift,
- bygga på tillämplig europeisk säkerhetsstandard, samt
- kunna användas för e-tjänster inom hela den offentliga sektorn och vara öppen för användning inom den privata sektorn.

Förankring i standard för Svensk e-legitimation

Två europeiska standarder har utarbetats för att underlätta det praktiska arbetet när produkter och tjänster som avser kvalificerade och avancerade elektroniska signaturer enligt lagen (2000:832) om kvalificerade elektroniska signaturer (e-signaturlagen) skapas och används.

För att tillgodose olika behov utfärdas e-legitimationer i tre klasser:

Klass 1 – mjuk e-legitimation

Avancerade elektroniska signaturer med krypteringsnycklar skyddade i krypterad mjukvara (datafil). Säkerhetskraven ska motsvara den europeiska standarden ETSI TS 102- 042 NCP.⁶

Klass 2 – hård e-legitimation

Avancerade elektroniska signaturer med krypteringsnycklar skyddade i hårdvara (microchip eller motsvarande). Säkerhetskraven ska motsvara den europeiska standarden ETSI TS 102 042 NCP+.

Klass 3 – kvalificerad e-legitimation

Avancerade elektroniska signaturer ingår som ett krav tillsammans med kvalificerat certifikat och säker anordning för signaturframställning enligt e-signaturlagen för att skapa kvalificerade elektroniska signaturer i enlighet med lagens definition. Säkerhetskraven ska motsvara den europeiska standarden ETSI TS 101 456.

Två typer av e-legitimationer för fysiska personer

Baserat på e-Nämndens Grundläggande vägledning för myndigheternas användning av e-legitimationer och elektroniska underskrifter⁷ föreslår Verva att följande typer av e-legitimationer ska finnas:

- En Svensk e-legitimation som utfärdas för fysiska personer.
- En Svensk e-tjänstelegitimation som utfärdas för fysiska personer i deras egenskap som anställda eller uppdragstagare och innehåller uppgifter om organisationstillhörighet.

Två typer av certifikat för organisationer

Erfarenheten visar att det finns ett stort behov att kunna förse också myndigheter, organisationer och andra juridiska personer med verktyg för säkert elektroniskt informationsutbyte och säker hantering av elektroniska handlingar. Stämpelcertifikat och servercertifikat är sådana verktyg. Tekniska standarder för hur dessa certifikat ska specificeras finns, men bör kompletteras med vissa administrativa regler om hur organisationer ska identifieras och tilldelas nycklar och certifikat.

---

⁶ The European Telecommunications Standards Institute (ETSI).

⁷ Nämnden för elektronisk förvaltning, 04:02

Nationellt ID-kort som bärare av e-legitimationen

Det Nationella ID-kort som utfärdas av passpolisen är ett identifikationsdokument som, med de begränsningar som finns i folkbokföringens regelverk, utfärdas till alla oavsett ålder. På ID-kortet finns ett chip som kan bära en e-legitimation. Kortet kan därför utgöra en viktig grund för den infrastruktur som krävs för att nya produkter ska kunna utvecklas som kan förbättra integritetsskyddet och skapa e-legitimationer för alla åldrar.

Den infrastruktur som har byggts upp och den höga säkerhet som omgärdar rutinerna när kortet beställs, dvs. den fysiska identitetskontroll som sker när korten lämnas ut, är en tillgång för säker spridning av e-legitimationer. Att utnyttja den redan uppbyggda infrastrukturen vore samhällsekonomiskt effektivt.

Författningsreglering av e-legitimationer

Verva anser att det är väsentligt att Svensk e-legitimation ges en stabil grund och legitimitet i syfte att snabbt få den etablerad i samhället. Detta åstadkoms bäst genom att reglera formerna för Svensk e-legitimation i författning. Den nödvändiga regleringen bör omfatta dels en administrativ ordning för utfärdande av Svensk e-legitimation, dels en skyldighet för myndigheter att acceptera denna legitimation vid identifiering när deras e-tjänster används.

5.4 Förslag till en samordningsfunktion

Förslag:

Verva föreslår att en samordningsfunktion i myndighetsform inrättas. Samordningsfunktionens uppgifter ska fastställas i författning och den ska ha egen föreskriftsrätt inom området.

Samordningsfunktionen ska tillhandahålla tekniska tjänster till anslutna myndigheter och hantera förhållandet till utfärdarna på ett för såväl förvaltningen som användarna sammanhållet sätt.

Målet med en samordningsfunktion är att den ska:

- anknyta till och bygga vidare på dagens etablerade lösningar,
- lösa de svagheter som finns med dagens lösningar,
- ge ett enhetligt användargränssnitt i samband med e-legitimering både för de som bygger e-tjänster och de som använder dessa,
- vara tillräckligt mångsidig för att möta nya krav i fråga om användning och ny teknik,

- kunna hantera de två former av e-legitimation och de två former av certifikat som beskrivits ovan,
- kunna hantera tre klasser av säkerhet, samt
- kunna hantera de olika former av egenskaper, roller och rättigheter i samband med e-legitimationer och certifikat som kommer att efterfrågas för nya e-tjänster inom nya områden.

Samordningsfunktionens uppgifter

Samordningsfunktionens huvuduppgifter kan beskrivas enligt följande:

- den ska avlasta myndigheterna i frågor om avtal och direkt kommunikation med utfärdare,
- den ska avlasta myndigheters hantering med e-identifiering och ge användaren en enhetlig kontaktyta (gränssnitt),
- den ska utveckla, besluta och förvalta förvaltningsgemensamma specifikationer,
- den ska ansvara för genomförande och teknisk drift och
- den ska utgöra en europeisk kontaktpunkt.

5.5 Kostnader och finansiering

En utgångspunkt är att statsbudgetens totala utgifter bör minskas och att finansieringsmodellen behöver rymma möjligheten till alternativa finansieringssätt. Detta innebär att kostnaderna bör kunna fördelas på flera intressenter. För att detta ska vara möjligt måste åtgärder vidtas för att avsevärt höja nyttan av e-legitimationer. Nya och attraktiva e-tjänster behöver produceras som innebär besparingar för såväl medborgare och företag som myndigheter.

Dagens affärsmodell är utformad så att myndigheterna betalar för kontroll och som sker vid användningen av e-legitimationerna. Ersättning till leverantörerna för 2007 uppgick till drygt 77 miljoner kronor.

Kostnaderna för den föreslagna samordningsfunktionen är beroende av om regeringen väljer att lägga myndighetsuppgifterna på en befintlig myndighet som redan har den tekniska infrastrukturen och den kunskap som behövs för uppgiften, eller starta en helt ny myndighet.

Finansieringen av samordningsfunktionen bör, till den del det rör sig om tillhandahållande av tjänster till den offentliga förvaltningen, lämpligen utgöras av avgifter från myndigheterna. Regeringen kan dock välja att tillskjuta medel genom anslag för att därigenom minska kostnaderna för myndigheterna och stimulera utvecklingen av e-tjänster.

5.6 Rekommendationer till regeringen

De åtgärder regeringen föreslås vidta under 2008 är att:

- Besluta att närmare utreda formerna för en författningsreglering av Svensk e-legitimation m.m.
- Besluta att inrätta en samordningsfunktion och ge den i uppdrag att påbörja arbetet med att bygga funktioner och tjänster för offentlig förvaltning, inklusive övergången från dagens situation till den föreslagna lösningen.
- Fastställa att Svensk e-legitimation ska kunna laddas ned på chippen i det nationella id-kortet.

5.7 Vervas fortsatta arbete

I avvaktan på regeringens inriktningsbeslut är det viktigt att pågående arbeten och nödvändiga insatser på området inte stannar av.

Förvaltning och vidareutveckling av dagens system

Det viktigt att säkerställa en smidig och successiv övergång från dagens affärsmodell till den nya ordning som föreslås. Verva avser därför att under hösten 2008 påbörja en dialog med myndigheter och leverantörer som får fördjupas när regeringen fattat sitt inriktningsbeslut.

Användbarhet och användarnytta

För att hitta lösningar som stödjer användarnas behov behöver en rad aktiviteter genomföras. En behovskartläggning bör göras, bl.a. för att ta fram användarprofiler. Det är speciellt viktigt att inkludera personer med funktionshinder.

Organisationslegitimationer

Verva har en pågående dialog med olika intressenter i förvaltningen om denna fråga. Arbetet har inledningsvis varit koncentrerat till att definiera behoven. Verva avser att fortsätta arbetet. En rad frågor måste utredas vidare.

6 Redovisning av Vervas arbete med råd och riktlinjer

I det följande redovisas Vervas arbete med att utarbeta stöd för myndigheternas arbete med säkert elektroniskt informationsutbyte och säker hantering av elektroniska handlingar samt två förslag.

6.1 Samverkande eTjänster - en fråga om interoperabilitet

Interoperabilitet innebär – i detta sammanhang - förmågan hos olika organisationer att effektivt utbyta information i syfte att kunna skapa e-tjänster. Interoperabilitet innebär att organisationernas respektive processer, informationstillgångar, teknik, etc. har möjlighet att kommunicera med varandra. Nyttan av interoperabilitet är att ha etablerade och enhetliga gränssnitt mellan organisationer och är en viktig förutsättning för att med rimliga utvecklingsinsatser kunna skapa ett informationsutbyte med en förutsägbar och enhetlig säkerhetsnivå. Enhetliga gränssnitt innebär att organisationer relativt självständigt kan utveckla och implementera nya e-tjänster.

Interoperabilitet anges vara en nyckelfaktor i EU:s handlingsplan i2010⁸ när det gäller att reducera den administrativa bördan för företag och medborgare. Detta betonas i ministerdeklarationen från Lissabon av den 19 september 2007. Kommissionens meddelande om Interoperabilitet från år 2006⁹ framhåller behovet av ett ökat administrativt samarbete mellan medlemsländernas förvaltningar. Vidare pekar Kommissionen på att det krävs gemensamma insatser av medlemsländerna och kommissionen för att åstadkomma gränsöverskridande interoperabilitet av e-förvaltningstjänster. I Kommissionens meddelande anges tre nivåer av interoperabilitet:

- organisatorisk interoperabilitet,
- semantisk interoperabilitet och
- teknisk interoperabilitet.

---

⁸ COM(2006)173 COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE COUNCIL, THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS i2010 eGovernment Action Plan: Accelerating eGovernment in Europe for the Benefit of All

⁹ COM(2006) 45 final COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE COUNCIL AND THE EUROPEAN PARLIAMENT Interoperability for Pan-European eGovernment Services

Vervas samarbete inom EU och utanför

Verva deltar aktivt i Kommissionens program för utveckling av europeiska gränsöverskridande e-tjänster – IDABC¹⁰. Inom ramen för programmet har det europeiska ramverket för interoperabilitet (European Interoperability Framework, EIF 1.0¹¹) utarbetats. EIF 1.0 anger en rad rekommendationer till medlemsländerna och EU-institutionerna när dessa ska utveckla specifika instruktioner för gränsöverskridande e-tjänster. I slutet av år 2008 kommer en reviderad version av ramverket EIF 2.0 att ges ut i form av ett officiellt meddelande från kommissionen till Rådet och EU-parlamentet. EIF ska främja utvecklingen av europeiska gränsöverskridande e-tjänster och ska ses som ett komplement till medlemsländernas nationella ramverk. EIF blir ett centralt policydokument för interoperabilitet och ska ligga till grund för utvecklingen av såväl ett överordnat strategidokument, European Interoperability Strategy (EIS,) som av de underordnade Architecture Guidelines (EIAG) och Infrastructure Services (EIIS).

Nedan anges ytterligare delprojekt inom ramen för IDABC, där Verva deltar och som är relevanta för den svenska e-förvaltningens utveckling:

CAMSS (Common Assessment Method for Standards and Specifications) avser att ta fram en gemensam bedömningsmodell för standarder, baserad på kriterier som lämplighet, utvecklingspotential, marknadsvillkor och grad av öppenhet. Syftet med projektet är att kunna återanvända bedömningar från andra medlemsländer för att enklare utveckla och harmonisera rekommendationer om standardanvändning, t.ex. för att ta fram nationella Architecture Guidelines.

SEMIC.EU (Semantic Interoperability Centre Europe) som avser bygga upp en öppen europeisk katalogtjänst där objekt som är återanvändbara i andra all-europeiska tillämpningar kan publiceras, sökas och hämtas. Det kan handla om terminologibeskrivningar, informationsmodeller, metodbeskrivningar med mera.

Inom den europeiska standardiseringen innehar Verva ordförandeskapet i *CEN/ISSS Workshop on Discovery of and Access to eGovernment Resources (WS eGov-Share)*. Denna grupp tar fram metoder för att dokumentera, identifiera och söka standarder och tjänster som genom återanvändning och samordning kan bidra till enklare utveckling av bättre paneuropeiska e-tjänster.

---

¹⁰ ”EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS BESLUT nr 387/2004/EG av den 21 april 2004 om interoperabelt tillhandahållande av alleuropeiska e-förvaltningstjänster för offentliga förvaltningar, företag och medborgare (IDABC)

¹¹ European Interoperability framework for pan-european eGovernment services.

6.2 Nationellt ramverk för interoperabilitet

Förslag

Verva föreslår att ett nationellt ramverk för interoperabilitet bör vara utgångspunkt för e-förvaltningens gemensamma utveckling och tillämpas vid planering och utformning av samverkande e-förvaltningstjänster inom sektorer och mellan myndigheter.

Beskrivning

I regeringens handlingsplan för den svenska eFörvaltningen återfinns inom insatsområde två, om tekniska förutsättningar och IT-standardisering, prioriteringen att ta fram ett nationellt ramverk för interoperabilitet under år 2008. I linje med EU:s målsättning om att alla medlemsländer bör ha nationella ramverk för interoperabilitet har Verva tagit fram och publicerat ett första underlag till ett sådant svenskt ramverk. Underlaget ska vara utgångspunkt för vidare diskussion och beredning. Det svenska förslaget har tagits fram parallellt med det europeiska arbetet och harmoniserar därför väl med grunderna i EIF.

Syftet är att ramverket ska utgöra ett planerings-, prioriterings- och beslutsstöd för att harmonisera de arkitekturer som mer i detalj samordnar e-förvaltningens fortsatta utveckling. Detta arbete kan t.ex. handla om att anpassa eller ta fram regelverk, processer, begrepp och terminologier, informationsmodeller, standarder och specifikationer för kommande utvecklingsprojekt eller upphandlingar. *Målgruppen* utgör alla som har ett lednings- och planeringsansvar i myndigheten för att utforma och utveckla eFörvaltningen. Berörda personer återfinns inom Regeringskansliet, hos myndigheterna och i IT-industrin.

Ramverket föreslås innehålla följande huvudrubriker:

1. Gemensamma arkitekturprinciper för interoperabilitet

där följande sex principer tas upp:

- Förvaltningen ska upplevas som enkel, enhetlig, samverkande och inkluderande
- Informationen är en förvaltningsgemensam resurs
- Rätt informationssäkerhet ska byggas in från början
- Framtida förändringar och vidareutveckling ska underlättas
- Föreskrivna eller rekommenderade standarder och förvaltningsgemensamma specifikationer ska användas

- Verksamhetsutvecklingen ska inriktas mot ökad återanvändning och enhetlighet i den offentliga sektorn.

2. Vyer för att betrakta samma verklighet ur olika intressentperspektiv för att i samverkan mellan olika intressentgrupper åstadkomma

- rättslig interoperabilitet
- organisatorisk interoperabilitet
- semantisk interoperabilitet och
- teknisk interoperabilitet,

vilka tillsammans ger förutsättningarna för att förverkliga samverkande e-tjänster.

3. Processororientering

som en nyckel till att kunna förverkliga en e-förvaltning som samverkar över organisationsgränserna.

4. Tjänsteorientering

så att olika tjänster kan kombineras för att bygga flexibla och interoperabla lösningar allt efter som efterfrågan uppstår och förändras.

5. Standardisering

som är en viktig förutsättning för att uppnå interoperabilitet.

Status

Diskussionsunderlaget till ett nationellt ramverk för interoperabilitet är nu framtaget av Verva i samverkan med e-forum. Målet är att kunna fastställa ett ramverk för att främja interoperabilitet och återanvändning inom Sveriges offentliga förvaltning.

Med utgångspunkt från diskussionsunderlaget kommer Verva att efter sommaren 2008 anordna hearingar med berörda intressenter.

För att ge alla intressenter en möjlighet att ta del av förslaget och framföra sina kommentarer har ramverket publicerats på Verva webbplats.

Fortsatt arbete

Det fortsatta arkitekturarbetet kommer till stora delar att utföras decentraliserat inom olika myndigheter eller sektorer för deras specifika behov, men också centralt för identifierade generella behov, till exempel för att ta fram vissa förvaltningsgemensamma specifikationer och för att formulera krav inför ramavtalsupphandlingar.

FGS-metoden (se nästa kapitel) med sin referensarkitektur för förvaltningsgemensamma specifikationer är ett tillämpningsexempel på en underliggande detaljeringsnivå som samspekar med ramverket, som då fungerar som den

referensmodell som håller samman den övergripande och gemensamma målbilden för hela e-förvaltningen.

Tidsplanering

Med utgångspunkt från Vervas diskussionsunderlag och planerade hearingar bör en första utgåva av ramverket för interoperabilitet kunna förankras och fastställas i slutet av år 2008.

Flertalet av ovan nämnda EU-projekt planerar att leverera resultat under år 2008, varför de tidsmässigt bör kunna tas tillvara och harmoniseras med utvecklingen enligt den svenska e-handlingsplanen.

Skälen för Vervas förslag

I linje med EU:s målsättning om att alla medlemsländer bör ha nationella ramverk för interoperabilitet som stöd för att reducera den administrativa bördan för företag och medborgare anser Verva att ett sådant svenskt ramverk bör fastställas. Ramverket ska tjäna som vägledning, planerings- och beslutsstöd för att harmonisera de arkitekturer som mer i detalj samordnar e-förvaltningens fortsatta utveckling.

6.3 Förvaltningsgemensamma specifikationer

Beskrivning

En förvaltningsgemensam specifikation, FGS, är en strukturerad beskrivning av funktionella och tekniska krav som speglar ett behov som delas av hela eller delar av förvaltningen. Specifikationen kan betraktas som en förvaltningsintern och frivillig standard som i sin tur pekar på generella standarder där lämpliga sådana finns. En FGS får en styrande verkan när den används i upphandlingar, vägledningar och föreskrifter.

Specificeringen av vissa förvaltningsgemensamma funktioner har tidigare skett inom ramen för ett antal ramavtalsupphandlingar. För att möta behovet av grundläggande samordning och harmonisering utvecklar Verva en metod för framtagning och dokumentation av förvaltningsgemensamma specifikationer, som ska kunna utgöra underlag för ramavtalsupphandlingar eller för egen utveckling.

Mot bakgrund av detta blir de förvaltningsgemensamma specifikationerna ett viktigt instrument för att uppnå en effektiv och samverkande förvaltning både nationellt och internationellt. De bör erbjuda goda förutsättningar för att skapa ett antal gemensamma och samverkande grundfunktioner.

Vervas arbete

Det arbetssätt Verva implementerar för utvecklingen säkerställer att de förvaltningsgemensamma specifikationer som framställs har följande egenskaper:

- Dokumenterade på ett enhetligt och samverkande sätt
- Funktioner är förberedda för framtida ändringar och vidareutveckling
- Beskrivning av hur och varför en FGS används ur verksamhetsperspektiv
- Stöd för fyra nivåer av interoperabilitet; rättslig, organisatorisk, semantisk och teknisk
- Funktioner kan anpassas för processororienterad och automatisk ärendehantering.
- Innehåller beskrivningar ur olika synvinklar; ledning och styrning, verksamhet, system, tillämpad teknik, konstruktion och drift.
- Verksamhetsbehov och tekniska möjligheter separeras med bibehållen spårbarhet

Som ett stöd i utvecklingen av FGS:er tar Verva fram metodstöd som utgår från ett verksamhetsorienterat perspektiv där behov, nytta, funktion och förvaltningsmässig effektivitet är viktiga utgångspunkter.

Metodstödet¹² är skrivet på engelska vilket skapar förutsättningar för användning i både nationella och internationella sammanhang och anknyter till förutsättningarna för ett nationellt ramverk för interoperabilitet.

I framtagningen och tillämpningen av FGS:er deltar generellt sett många olika personer med olika utgångspunkter, kompetenser och roller. Därför är handboken utformad så att den beaktar och stödjer olika perspektiv och ansvar inom organisationen: *Ledning och styrning, verksamhet, system, konstruktion, drift och försörjning samt vyer som t.ex. mål och medel, process, gränssnitt och funktion, information, juridik, och informationsssäkerhet*

Genom att metoden tar upp olika perspektiv inom organisationen skapar den förutsättningar för att beakta och väva ihop olika synpunkter om vad *verksamhetsarkitektur* kan användas till. Således blir FGS:en ett verktyg för att kommunicera och öka förståelsen över yrkesgränser.

---

¹² Metodens utformning bygger på FN:s harmoniseringsprocess, Open Development Process (ODP) och Modeling Methodology (UMM) och i övrigt på öppna och beprövade standarder.

Kommande åtgärder

Metoden är i första hand avsedd att användas av Verva men är utvecklad på ett sådant sätt att andra myndigheter, kommuner eller landsting som arbetar med strukturerad framtagning av grundfunktioner och arkitekturarbete kan använda metoden.

Metoden finns nu i en första upplaga och bör prövas i ett reellt utvecklingsarbete.

6.4 Säker hantering av elektroniska handlingar

Förslag:

Verva föreslår att regeringen bör ge Riksarkivet i uppdrag att i samverkan med Verva utarbeta vägledningar och utbildningar om praktisk tolkning och tillämpning av Riksarkivets föreskrifter till de delar som rör säker hantering av elektroniska handlingar i e-förvaltningen.

I uppdraget bör ingå att Riksarkivet i samverkan med Verva utreder behoven av och förutsättningarna för att ta fram förvaltningsgemensamma specifikationer och upphandla gemensamma lösningar för myndigheternas ärendehantering, dokumenthantering och säker elektronisk arkivering.

Beskrivning av elektroniska handlingar

Det förekommer olika tolkningar av vad som ska räknas in under begreppet elektroniska handlingar. Det är till exempel inte självklart att automatiserat utbyte av registerinformation alltid betraktas som upprättande och mottagande av allmänna handlingar, men i analogi med motsvarande informationsutbyte i form av pappershandlingar bör jämförbara krav på spårbarhet, insyn och bevarande kunna ställas på en säker hantering av elektroniska handlingar. Därför behöver olika tillämpningsområden förtydligas.

Färdiga elektroniska handlingar?

En första utgångspunkt är att det i sammanhanget främst gäller så kallade *färdiga* elektroniska handlingar som har ett bestämt, fixerat innehåll, till exempel inkommande och upprättade brev, fax, e-post (till skillnad från så kallade *potentiella* handlingar, dvs. ännu ej gjorda sammanställningar, som är möjliga att skapa från databaser och register).

Färdiga elektroniska handlingar förekommer i sin tur av flera olika slag, som delvis ställer olika krav, beroende på användningsområde och innehåll:

1. Datorframställda, strukturerade registerutdrag eller intyg, t.ex. i form av binära eller XML-baserade format (standardmeddelanden, räkenskaper i XBRL, e-faktura mm).
2. Elektroniska blanketter, i strukturerade binära eller XML-format, t.ex. från webbaserade självbetjäningstjänster.
3. Dokument i redigerbart format, t.ex. framställda i ordbehandlingsprogram eller kalkylark, i binära eller XML-baserade format. (De två konkurrerande, ISO-standardiserade XML-baserade formaten ODF och OOXML kommer troligen båda att bli godkända av Riksarkivet).
4. Dokument i format ej avsedda för redigering, t.ex. i PDF-format.
5. Scannade dokument, från pappershandlingar eller film, i t.ex. TIFF eller JPEG-format.
6. Elektroniska handlingar av samtliga slag enligt ovan kan dessutom vara krypterade, t.ex. för säker transport och förvaring, och/eller vara försedda med elektronisk stämpel eller underskrift för oavvislighet.

Vervas arbete

Eftersom föreskriftsrätten inom denna del av uppdraget ligger hos Riksarkivet så har Verva löpande samrått med Riksarkivet om deras pågående arbete med att utveckla nya arkivprinciper och nya ADB-föreskrifter. Vid behov av ytterligare reglering och vägledning så ska Verva föreslå former och ansvar för detta.

Verva och Riksarkivet är överens om att föreskrifter, allmänna råd och vägledningar behöver beakta olika typer av handlingar enligt ovan. Deras tillämpningsområden, egenskaper och rekommenderade åtgärder behöver förtydligas, både när handlingarna upprättas eller inkommer och när de tas om hand för långsiktig arkivering.

Verva har analyserat om Riksarkivets planerade föreskrifter kan antas komma att täcka förvaltningens hela behov av normering och vägledning för att uppnå uppdragets delmål avseende säker hantering av elektroniska handlingar.

Riksarkivets nya föreskrifter

Myndigheternas handlingar ska idag klassificeras i enlighet med RA-FS 1991:1 (ändrad 1997:4), som bygger på en förteckningsplan som infördes i svensk statsförvaltning för mer än hundra år sedan. Under senare årtionden har förvaltningens arbetssätt förändrats så att planen har visat sig vara svår att förstå och tillämpa. Gällande arkivförteckning kan därmed inte längre anses fylla den avsedda funktionen som insyns- och sökinstrument. Beträffande Riksarkivets förslag till föreskrift om nya arkivprinciper (NAP), som orienterar sig efter myndigheternas egna verksamhetsprocesser för registre-

rings- och arkiveringsprinciper, så bedömer Verva att den nya föreskriften kommer att underlätta en effektiv och säker hantering av elektroniska handlingar.

Förberedelser och införande ställer dock stora krav på ansvars- och arbetsfördelning hos myndigheterna och vänder sig nu till verksamhets- och IT-ansvariga i långt högre utsträckning än nuvarande reglering. Nuvarande reglering riktar sig huvudsakligen till registratorer och arkivarier, vilka tillika utgör Riksarkivets huvudsakliga kontakter med myndigheterna.

Kraven i de reviderade föreskrifterna är egentligen inte nya eller strängare än tidigare utan de är snarare en anpassning till att bättre spegla myndigheternas egna befintliga verksamhetsprocesser och elektroniska arbetssätt. Som ett resultat av synpunkter från Riksarkivets remissomgång kommer Riksarkivet också att medge en förlängd införandefrist för att ge rimlig tid att anpassa befintliga rutiner och stödsystem.

Riksarkivet arbetar också under år 2008 med förslag till nya ADB-föreskrifter. Under senvåren kommer ett förslag till tekniska krav, motsvarande nuvarande RA-FS 2003:1, att remitteras till ett antal statliga myndigheter.

Under hösten planeras ytterligare en remiss avseende en övergripande ADB-författning som kommer att ersätta nuvarande RA-FS 2003:2 och RA-FS 2003:3.

Verva har tagit del av Riksarkivets förslag i punktform rörande utformning av tekniska krav i de nya ADB-föreskrifterna och har bidragit med några förslag till förbättringar för att göra innehållet mer heltäckande. Förslaget täcker in de olika typer av handlingar som anges ovan. Dokumentation, gallring och informationssäkerhet kommer att behandlas i egna kapitel. Vidare kommer mer detaljerade föreskrifter om hanteringen av elektroniska underskrifter att behövas, men hur dessa ska utformas är idag svårbedömt, då det blir beroende av de framtida nationella och europeiska strategier på området som ännu inte är fastlagda.

De föreslagna tekniska kraven anger format för långtidslagring, och här behöver kopplingen till val av format för framställning av elektroniska handlingar framhåvas.

Det finns vidare behov av mer konkreta råd om vad som bör beaktas vid framställning av handlingar och om konsekvenserna av val mellan olika standarder och tekniska format. Vägledning om samband, potentiella problem och rekommendationer i livscykelkedjan och som kan säkra tillgängligheten för elektroniska handlingar över tiden behöver förtydligas.

Förslag till åtgärder

För att bättre kunna informera och nå ut till myndigheternas ledningar och ansvariga personer för e-förvaltningsfrågorna bör Riksarkivet kunna dra nytta av Vervas kontaktnät och kommunikationskanaler. Genom gemensamma aktiviteter bör budskapet och dess konsekvenser spridas till fler berörda i förvaltningen.

Verva ser ett behov av att ta fram ytterligare vägledningar och utbildningar för att myndigheterna praktiskt ska kunna tolka och tillämpa dessa nya föreskrifter.

Behov av och fördelar med en starkare samordning av myndigheternas systemstöd på området har också diskuterats. Det kan t.ex. handla om ett närmare samarbete mellan Riksarkivet och Verva för utveckling av förvaltningsgemensamma specifikationer och upphandlingskrav på programvaror och tjänster för ärende- och dokumenthantering, elektroniska arkivsystem och myndighets-gemensamma elektroniska utbytes- och dokumentformat. Dessutom behöver samarbetet stärkas för myndigheternas arbete med informationssäkerhet. Behoven av förändrade registerlagar och av tydliga rättsliga regler på området e-underskrifter är andra frågor av gemensamt intresse.

Eftersom Verva och Riksarkivet bedömer att det finns många beröringspunkter mellan myndigheternas verksamheter så behövs en samverkan i frågor som direkt eller indirekt berör myndigheternas framställning och bevarande av elektroniska handlingar. Sådana gemensamma frågor kan t.ex. vara hantering av eUnderskrifter, förenklat informationsutbyte, automatiserad ärendehantering, standardmeddelanden, förvaltningsgemensamma specifikationer, ramavtalsupphandlingar av ärende- och dokumenthanteringslösningar, utbildning av chefer i e-förvaltningen m.m.

Tidsplanering

Riksarkivets föreskrift om ny arkivredovisning har varit ute på remiss och beräknas kunna träda i kraft den 1 januari 2009.

Riksarkivets förslag till ADB-föreskrifter går i mitten av juni 2008 stegvis ut på remiss och kan, beroende på mängden och arten av synpunkter, träda i kraft tidigast den 1 januari 2009.

Resurs- och tidsplanering av nya vägledningar och utbildningar för säker hantering av elektroniska handlingar bör snarast inledas med målet att de ska kunna bli färdiga i nära anslutning till att de nya föreskrifterna börjar gälla, dvs. helst i början av år 2009.

Skälen för Vervas förslag

Verva anser att konsekvenserna av Riksarkivets nya föreskrifter för handlingar är av sådan omfattning att särskilda åtgärder för införandet bör prioriteras. Därför anser Verva att regeringen bör ge Riksarkivet i uppdrag att i samverkan med Verva gemensamt utarbeta vägledningar och utbildningar om praktisk tolkning och tillämpning av Riksarkivets föreskrifter till de delar som rör säker hantering av elektroniska handlingar i e-förvaltningen. I uppdraget bör ingå att Verva i samverkan med Riksarkivet utreder behoven av och förutsättningarna för att ta fram förvaltningsgemensamma specifikationer och upphandla gemensamma lösningar för myndigheternas ärendehantering, dokumenthantering och säker elektronisk arkivering.

7 Redovisning av Vervas arbete med att specificera funktioner

I det följande redovisas Vervas arbete med att specificera funktioner som stöd för myndigheternas försörjning av och arbete med säkert elektroniskt informationsutbyte och säker hantering av elektroniska handlingar.

7.1 Mina Sidor

Beskrivning

Som stöd för att myndigheterna ska kunna presentera tjänster och skräddarsydd information för användaren, medborgaren och företagaren bedriver Verva ett arbete med att specificera funktionen "Mina sidor". Genom "Mina sidor" kan medborgaren eller företagaren även erbjudas möjligheten att hantera sina personliga ärenden.

I dag utvecklar många myndigheter, kommuner och landsting en elektronisk tjänst som kallas "Mina sidor". Exakt vad tjänsten innehåller skiljer sig från en aktör till en annan, men ofta handlar det om att medborgaren ska få en samlad bild av sina ärenden och kunna följa sina ärenden hos den specifika myndigheten, kommunen eller landstinget. Vanligen är Mina sidor en personlig yta på myndighetens webbplats som kräver inloggning med e-legitimation.

De tjänster som erbjuds över "Mina Sidor" kan vara av enkelt slag såsom att en myndighet eller kommun lämnar information eller att medborgaren beställer en blankett. Huvudsyftet för funktionen är att vara en kontaktyta för personliga ärenden som fordrar en säkerhetsnivå där bägge parter identitet måste säkerställas.

Funktionen "Mina Sidor" har införts på flera håll i både offentliga och privata sektorn. Utveckling och planering av införande pågår på andra håll och lösningarna är ofta olika. Det finns ärendeorienterade lösningar där kunden/medborgaren sköter sina kontakter med myndigheten/företaget. Det finns också lösningar där Mina Sidor snarast är en VIP-kundsfunktion, där man som utvald kund får tillgång till vissa extratjänster. En annan skillnad är att Mina Sidor förekommer både på organisationsnivå (t.ex. Apoteket), sektornivå (t.ex. Vårdguiden) och på nationell nivå. Den senare lösningen

finns i Danmark och Norge, där medborgaren genom "Mina Sidor" kommer i kontakt med hela den offentliga sektorn.

Det finns en nära koppling mellan Mina Sidor och tjänsten Mottagning och Utskick (se avsnitt 7.2). En analog beskrivning av funktionerna Mina sidor och Mottagning och Utskick är att den senare kan ses som en brevbärare som hämtar, lämnar och stämplar brev, medan Mina Sidor kan jämföras med en postlåda för ingående och utgående brev.

Behov av och nytta med Mina Sidor

I Statskontorets rapport 2005:17 om kontaktvägar mellan myndigheter och medborgare/företag redovisades att förbättrad kundnytta och ökad effektivitet är två viktiga drivkrafter för myndigheternas utformning av kontaktvägarna. Kundnyttan består i att medborgaren får en samlad kommunikationskanal till myndigheten, där medborgaren kan initiera och följa sina personliga ärenden vid tider och från platser som medborgaren själv väljer. Den ökade effektiviteten för myndigheten består i en enklare och mindre personalkrävande kontaktyta mot medborgarna. Att sända ett meddelande elektroniskt kan göras till lägre kostnad och är väsentligt snabbare än traditionell postgång.

I Statskontorets rapport framgår också att myndigheterna har olika förhållningssätt när det gäller kommunikation och kundkontakter. Vissa svarar upp mot medborgarnas behov utifrån de preferenser för kontaktvägar som medborgaren har, andra försöker på ett aktivt sätt styra kommunikationen till vissa kontaktvägar. Det mest strategiska förhållningssättet har dock de myndigheter som vill förbättra sin grundläggande information och därigenom minska behovet av kommunikation. En effektiv informationshantering baserad utifrån medborgarens och företagets frågeställningar kan innebära väsentliga effektivitetsvinster för myndigheterna, och kan minska medborgarens och företagets behov av personliga kontakter med myndigheterna.

Vervas uppfattning är att införandet av funktionen "Mina sidor" på en myndighet bör vara ett strategiskt val och ingå i en övergripande strategi för myndighetens kontaktvägar till medborgarna.

Behov av förvaltningsgemensam specifikation

Flera myndigheter, kommuner och landsting utvecklar sina egna "Mina sidor" som har olika standarder, gränssnitt, etc. För medborgaren kan floran av "Mina sidor" i förvaltningen tvärt om försvåra kontakterna med offentlig sektor, om olika lösningar för identifikation och gränssnitt används. Vervas bedömning är därför att funktionen "Mina Sidor" är en av de funktioner där det finns behov av en förvaltningsgemensam specifikation.

Vervas arbete

En förvaltningsgemensam specifikation är i grunden frivillig, men om särskilda skäl föreligger kan den göras styrande genom vägledningar, föreskrifter och upphandlingar. För att den förvaltningsgemensamma specifikationen ska komma till bred frivillig användning måste det finnas en samsyn om behovet och innebörden av den. Dessutom måste det finnas en klar inriktning på den förvaltningsgemensamma specifikationen. Idag kan konstateras att dessa förutsättningar inte föreligger och arbetet med att ta fram en förvaltningsgemensam specifikation har därför inletts med en förstudie för att klarlägga behovsbilden. En intressentanalys har därvid genomförts.

Omfattningen av det som är gemensamt

En förvaltningsgemensam specifikation för Mina Sidor kan specificera två slags funktioner: Funktioner för samverkan med intilliggande tjänster Elektronisk Identifiering samt Mottagning och Utskick. Dessa specifikationer gäller samverkan mellan system och är därför i huvudsak av teknisk art.

Funktioner för medborgarens interaktion med systemet.

Dessa specifikationer måste utformas med hänsyn till den stora mängden tillämpningar och framför allt medborgarnas stora variation i fråga om egenskaper, förmågor, kunskaper och preferenser. Den slutliga utformningen av en Mina Sidor-tjänst bör ske med ett användarcentrerat arbetssätt innefattande målgruppsanalys, interaktionsdesign och användningstester. Annars riskerar man att den förväntade vinsten med Mina Sidor går förlorad för att alltför många medborgare inte vill eller inte kan använda tjänsten.

Juridiska aspekter

Verva vill framhålla att de juridiska problemen med "Mina Sidor" behöver belysas i en särskild studie. Funktionen kan ge upphov till flera juridiska problem som till exempel:

- I vilken grad faller innehållet i Mina Sidor under offentlighetsprincipen?
- Hur ska reglerna för "Mina sidor" utformas, och i vilken form?
- En medborgare kan ha flera e-postadresser hos olika operatörer och ändra adresserna vid olika tillfällen. Förutsätter Mina Sidor en elektronisk motsvarighet till folkbokföringsadressen?

7.2 Mottagning och utskick

Beskrivning

Funktionen Mottagning och Utskick sorteras in mellan verksamhetssystemet i myndigheten och de elektroniska kanalerna till medborgarna, t.ex. Mina Sidor, E-post, SMS, etc. Med hjälp av funktionen Mottagning och Utskick kan olika tjänster och verksamhetssystem kopplas ihop för en mer effektiv hantering av inkommande och utgående information till myndigheten.

Genom att både interna verksamhetssystem och tjänster samt de externa kanalerna använder en gemensamt specificerad funktion för mottagning och utskick sinsemellan uppstår flera fördelar. En fördel är att en gemensam specifikation för funktionen innebär att den lättare kan implementeras i olika organisationer oberoende av den tekniska infrastrukturen, vilket spar resurser och utvecklingsarbete.

Det finns en allmän strävan hos myndigheter att erbjuda användarna alternativa möjligheter att utnyttja e-tjänsterna. En annan fördel är därför att funktionen Mottagning och Utskick ökar myndigheternas flexibilitet att tillhandahålla nya e-tjänster till medborgarna. Funktionen stärker myndigheternas strävan att rationalisera sin verksamhet genom att det blir enklare, billigare och säkrare för myndigheter att tillhandahålla nya kanaler och nya tjänster. Nya tjänster kan lättare anpassas till de interna verksamhetssystemen, eftersom det finns en standardiserad specifikation för funktionen mottagning och utskick.

Dessutom blir funktionen mindre leverantörsberoende eftersom det finns en öppen och tillgänglig specifikation för hur funktionen ska se ut. Ytterligare fördelar med en gemensam specificerad funktion uppstår genom att en viss nivå av säkerhet i informationsutbytet skapas och det blir enklare att skapa säker kommunikation mellan myndigheter och mellan myndigheter och medborgare.

Problem idag

Flera av funktionerna i Mottagning och Utskick finns realiserade i olika myndigheter och i infratjänsten samt i SHS. Lösningarna är dock olika och har integrerats på olika sätt. Därför kan det vara svårt för en ny leverantör av en e-tjänst att kunna ansluta sig till funktionen Mottagning och Utskick. De varierande lösningarna medför även konsekvenser för Informationssäkerheten.

Funktionerna

Mottagning och Utskick viktigaste funktioner för till myndigheten inkommande information är:

- Ta emot
- Ge ärendet en unik identitet
- Tidsstämpla
- Ankomstregistrera
- Kontrollera identitet för avsändaren
- Skicka för konvertering till format anpassat för kvittens
- Ta emot konverterad fil för kvittens
- Skicka tillbaka konverterad fil som en kvittens
- Korttidslagra inkomna ärenden
- Vid behov, konvertera ärendet till format anpassat efter mottagande verksamhetssystem
- Ta emot konverterat ärende
- Vidarebefordra till rätt verksamhetssystem

Från myndigheten utgående information är de viktigaste funktionerna:

- Ta emot utgående information (från verksamhetssystem)
- Tidsstämpla
- Välja distributionskanal efter användarens önskemål och myndighetens regler
- Vid behov, konvertera informationen så att den passar vald kanal
- Leverera informationen via vald kanal

Återstående arbete

Mot bakgrund av den rådande situationen för funktionen Mottagning och Utskick med bl.a. olikartade gränssytor mot verksamhetssystem och tjänster har flera myndigheter påtalat behovet av en förvaltningsgemensam specifikation. Vervas arbete inriktas därför av den anledningen nu på att upprätta en förvaltningsgemensam specifikation av funktionen Mottagning och Utskick som kan användas i kommande upphandlingar.

7.3 Utvärdering av SHS

SHS (Spridnings- och Hämtningssystem) är en specifikation för säkert och pålitligt utbyte av information mellan offentliga organisationer. SHS har funnit sedan år 1999. Verva (tidigare Statskontoret) har tillsammans med myndigheter och leverantörer tagit fram specifikationen för SHS. SHS är en viktig del i den infrastruktur som för en enkel och sammanhållen förvaltning till nytta för medborgare och företag. SHS som funktion kan implementeras med hjälp av avrop av programprodukter i ramavtalet för SHS eller som avrop som en tjänst från ramavtalet för Infratjänsten.

Bakgrund

Verva genomförde under hösten 2007 en enkät till knappt 230 myndigheter. Arbetet gjordes på uppdrag av regeringen för att följa upp hur myndigheternas arbete med e-förvaltning fortskrider. Undersökningen visade att informationsutbyte med hjälp av SHS sker i liten omfattning. Ett fåtal myndigheter uppgav att de använder SHS för över 75 procent av sitt informationsutbyte med andra myndigheter.¹³

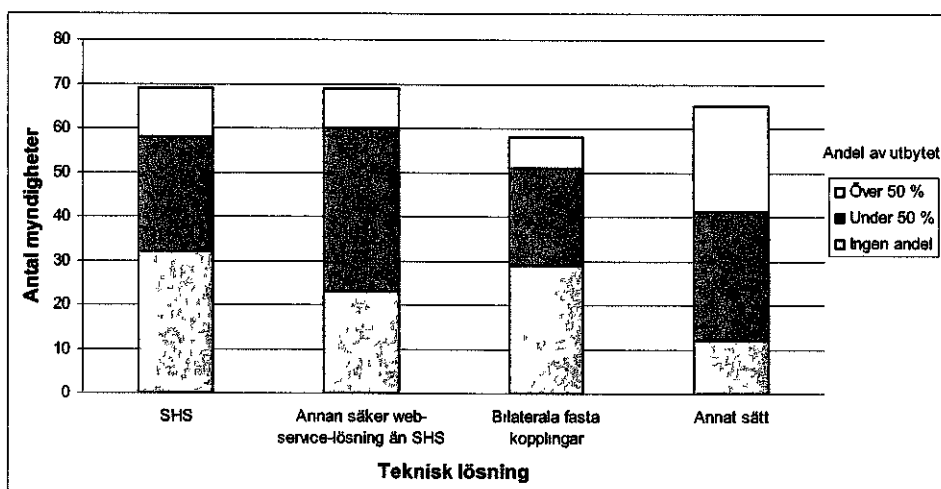

Diagram 1 Tekniska lösningar för informationsutbyte

Verva initierade en utvärdering av SHS för att fördjupa kunskapen om skälen bakom myndigheternas val av kommunikationslösningar i sitt informationsutbyte med andra myndigheter. Genom intervjuer hos ett antal myndigheter¹⁴ belystes de tekniska lösningar som används vid informationsutbytet till och från myndigheten, orsakerna till myndigheternas val av teknisk lös-

¹³ Hur är läget? – 2007 års uppföljning av myndigheternas arbete med e-förvaltning VERVER 2008:1.

¹⁴ Högskoleverket, Verket för högskoleservice, Patent och registreringsverket, Skatteverket, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Länsstyrelsen i Stockholm, Finansinspektionen, Statens Strålskyddsinstitut samt RIF-myndigheterna.

ning samt vilka kostnader som är förknippade med de valda tekniska lösningarna.

Utvärderingen av SHS kommer att ligga till grund för arbetet med förstudier om behovet av nya ramavtal inom de aktuella områdena¹⁵.

Utvärderingens resultat

Utvärderingen av SHS visar att myndigheterna har tolkat frågorna och svarsalternativen i Vervas enkät från hösten 2007 på olika sätt. Det gör att enkätsvaren ibland kan ge en felaktig bild av hur informationsutbytet faktiskt går till hos myndigheterna.

Utifrån myndigheternas olika behov av informationsutbyte kan myndigheterna delas in i tre grupper:

1. De stora myndigheterna (Skatteverket, Försäkringskassan och Polisen) som har varit med och utvecklat SHS. Dessa myndigheter har ekonomiska och driftsmässiga drivkrafter med säkerhetskrav från lagstiftaren och behöver den funktionalitet som SHS erbjuder.
2. De myndigheter som behöver information från de stora myndigheterna. För att få tillgång till information måste de använda SHS, det finns inga alternativa lösningar för dem.
3. De myndigheter som saknar behov av SHS-baserat informationsutbyte. Dessa myndigheter löser sina kommunikationsbehov på de sätt de finner lämpliga i varje enskilt fall (exempelvis filöverföring med hjälp av FTP eller egna sektorsspecifika lösningar som t.ex. LADOK).

De tre grupperna har alltså olika synsätt på SHS. Deras överväganden vid val av lösning skiljer därför åt. De stora myndigheterna är mycket aktiva i arbetet med att utveckla SHS eftersom SHS uppfyller deras behov. De som behöver informationen från de stora myndigheterna gör inga aktiva val eller överväganden eftersom de i praktiken inte har något val. Övriga myndigheter saknar behov av SHS-baserat informationsutbyte eftersom de utvecklat egna lösningar utifrån sina behov och är inte i behov av SHS.

Behovet av ramavtal

Utvärderingen visar att ramavtalen fungerar som katalysator och bidrar till kompetensuppbyggnad och till att rätt kunskap finns tillgänglig för förvaltningen. Särskilt mindre myndigheter pekar på nyttan med ramavtalen eftersom de underlättar användningen av SHS. Utvärderingen pekar även på att öka mindre leverantörers möjlighet att erbjuda tjänster och produkter för myndigheter med mindre volymer och behov genom att stimulera användningen av öppna standarder.

---

¹⁵ De ramavtal som finns idag, SHS 2004 och Infracjänst 2003, kommer att löpa ut det kommande året.

Sammanfattande synpunkter från utvärderingen

- Utvärderingen visar att ingen av de myndigheter som idag använder SHS uttryckte egna negativa erfarenheter av användningen av SHS. Lösningen fungerar bra och SHS uppfyller myndigheternas behov av säker, kostnadseffektiv och teknisk fungerande informationsutbyte.
- Utvärderingen visar att kunskapen om SHS är låg bland de myndigheter som inte varit aktiva i utvecklingen av SHS.
- Utvärderingen pekar på att de kommande ramavtalen bör marknadsföras bättre. Syftet är att myndigheter och andra aktörer själva ska kunna bilda sig en uppfattning om bakgrund, behov och lösningar inom området säkert informationsutbyte mellan myndigheter.
- Utvärderingen pekar på att utvecklingen av bättre och fler säkerhetslösningar inom web-services och öppna standarder minskar behoven av specifika lösningar och tillägg för myndighetskommunikation. I ljuset av detta kan SHS utvecklas mot att vara en guideline, en rekommenderad tillämpning av öppna standarder/web services i informationsutbytet mellan myndigheter.
- Utvärderingen pekar på att SHS skulle vinna på att förändra namnet i linje med en ökad anpassning till web-services.

8 Vägledningar för säkert elektroniskt informationsutbyte och säker hantering av elektroniska handlingar

I Vervas uppdrag (Fi2006/6773, delvis, Fi2006/967) om att leda och samordna statsförvaltningens utvecklingsarbete avseende säkert elektroniskt informationsutbyte och säker hantering av elektroniska handlingar ingår att göra en översyn av de befintliga vägledningarna som finns på området. Dessa är ett antal vägledningar som tidigare utarbetats av tidigare E-nämnden med stöd av flera myndigheter (SAMSET) och som Verva nu förvaltar.

Syftet med översynen är att uppdatera och konsolidera de vägledningar som finns och bereda förslag till nya vägledningar inom ramen för säkert elektroniskt informationsutbyte.

Syftet med Vervas arbete är vidare att det ska resultera i ett gemensamt ramverk med en övergripande vägledning som hanterar såväl juridiska som tekniska frågor. Tanken är också att så långt det är möjligt lägga grunden för en gemensam begreppsapparat på området.

Arbetet med översynen är beroende av det fortsatta arbetet med svenska e-legitimationer, eftersom den framtidslösning som regeringen väljer att anta bör integreras med de nya uppdaterade vägledningarna.

I det löpande arbetet med vägledningar hålls diskussioner med intressenter såsom t.ex. e-forum, konsekvensanalysgruppen, kommuner och interna referensgrupper på Verva.

Vägledningar under omarbetning:

- Grundläggande vägledning för myndigheternas användning av E-legitimationer och elektroniska underskrifter

Kommentar: Vägledningen ger rekommendationer till de myndigheter som använder e-identifiering och infratjänster som upphandlats av Verva.

- Vägledning för användargränssnitt som uppfyller legala krav

Kommentar: Vägledningen ger rekommendationer för utformning av användargränssnitt för tjänster som använder elektronisk identifiering och elektroniska underskrifter.

- Vägledning för myndighetsföreskrifter vid införande av e-tjänster

Kommentar: När myndigheter ska utforma och införa e-tjänster måste de bedöma behovet av föreskrifter. Vägledningen är ett stöd vid utformningen av sådana föreskrifter.

- Vägledning för hantering av inkommande elektroniska handlingar

Kommentar: Vägledningen för hantering av inkommande elektroniska handlingar ger riktlinjer om hur myndigheternas e-tjänster kan utformas på ett sätt som uppfyller rättsliga krav på tydlighet och förutsebarhet.

VERVA | VERKET FÖR
FÖRVALTNINGS-
UTVECKLING

Box 214, 101 24 Stockholm
Besöksadress: Drottninggatan 29
Telefon: 08-55 05 57 00
www.verva.se